

in §. placet 3. Canonatus & beneficia Ecclesiastica, quæ promoti per Sedem Apostolicam ad Archi-Episcopatum Ecclesiarum. regimen obtinebant nunc quovis modo vacantia, aut imposterum vacatura ordinationi & dispositioni Apostolicæ reservat, & postea Ordinariis Collatoribus in d. §. de ceteris 5. jura competentia præservat, ita ut singulæ Concordatorum partes in suis congruis terminis discretivè intelligi debeant, singula 38 puncta ad singulos referendò; sicque posteriori præservationem jurium competentium Ordinariis Collatoribus accipiendò respectu culuscunque alterius generis beneficiorum præter tamen illa, in ordine ad quæ fuerat superius literaliter expressa reservatio favore S. Sedis, nil quidem novi præferens, sed ab ipsamet Juris Communis dispositione descendens, eique inhærens, juxta quam beneficia, vacantia in Curia vel apud Sedem, 39 eidem reservata noscuntur. Parum officiente, quòd in subjecta hypothesi verificata dici non posse videatur illa formalis manuum appositio, per Papam explicata, quæ necessaria est ad effectum inducendi affectionem beneficii erga Sanctam Sedem ex eo, quia Summus Pontifex in actu indulgendi gratiam Coadjutoris unà cum retentione controversi Canonatus provisioni manus admovit, non quidem ad effectum ipsum conferendi, sed solum ad effectum dispensandi super ipsius retentione, etiam post impetratam Coadjutoris gratiam. Opposi-

QUÆSTIO V.

An sub alternativa mensium in Concordatis Germania veniant etiam beneficia, subsequenti tempore erecta?

43 A Nonnullis in partem negativam trahitur textus in Clem. ult. de Rescript. ubi statuitur, literas Apostolicas, super conferendo beneficio vacante directas, ad beneficium, post datam ipsorum orationem, non extendi. At non quadrat hic textus: loquitur enim de reservatione speciali, facta in favorem certæ & individuali personæ; in proposito autem loquimur de reservatione generali, in Concordati comprehensâ, quæ, cum semper loquatur, & perpetua sit, extenditur ad omnia beneficia, sive ante sive post Concordata fuerint erecta. Rota in Monaster. Decanat. 26.

Aprilis 1709. §. si quidem erectio coram Caffarello. Nicolarts de Concordat. dub. 4. §. 1. & 2. Eminentiss. Petra ad Constit. Apostol. 10. §. pag. 42. num. 59. ubi etiam refellit Garziam de Benefic. p. 5. cap. 1. §. 11. num. 520. cui 45 durum esse videbatur, & à mente Papæ alienum, quòd, si in mense Apostolico crearetur seu erigeretur beneficium per Ordinarium, quod non esset de Jure Patronatus Laicorum, Ordinarius ipse non posset illud conferre pro illa prima vice, nec patronus Ecclesiæ præsentare. Itaque tenet Gonzalez, ab eodem Petra citatus,

QUÆSTIO VI.

Quibus poenis afficiantur Canonici, non residentes in beneficiis?

46 IN hoc cap. num. 381. ex Concilio Trident. sess. 24. de Reformat. cap. 12. §. præterea jam declaratum est. Controversium autem videtur, an Episcopus possit eodem contextu atque unico decreto multare Canonicum, qui ferè per tres annos absuit à sua Ecclesia,

privazione scilicet medietatis fructuum primi anni, integris fructibus secundi anni, & Canonatu tertii anni? Verfat hanc 47 controversiam Pignatell. tom. 1. conf. 164. & tom. 2. consult. 4. ac in suo compendio verb. de residentia pag. m. 218. resolvit negativè: quia Con-

Concilium Trident. mandans eò casu privationem fructuum ac beneficiorum, id agit propter contumaciam partis non opponentis, vel non deducens causas suæ absentia. At in hac specie Canonicus non po-

test dici contumax: cum Episcopus illum non citaverit pro primo & secundo ad residendum. Itaque declaravit Sac. Congregatio in una Aquipendii 9. Decembr. 1622.

CAPUT IV.

De Rebus Ecclesiæ temporalibus.

SUMMARIA.

1. Instauratur nostra opinio de expendendis à Prælato pecuniis, quæ destinata fuerunt ad rem immobilem. 2. Movetur obiectio. 3. & seqq. Repellitur. 7. Fit nova instantia. 8. & seq. Retunditur. 10. Actiones astimantur ex obiecto. 11. & seqq. Aliqui excipiunt per for-

les. 14. & seq. Distinguitur inter alienas, quæ tendunt ad factum; & quæ ad rem immobilem. 16. & seq. Resp. ad contraria. 18. Casus practicus. 19. & seqq. An & qualiter S. Pontifex absque assensu Cardinalium possit alienare res Ecclesiæ Romanae?

QUÆSTIO I.

Possitne Prælati Ecclesiasticus expendere pecuniam, ad rem immobilem destinatam, absque solemnitatibus?

1 R Esp. affirmativè in hoc cap. num. 41. ex ratione, quam dedi in num. 20. & seqq. quia pecunia, etiam ad rem immobilem comparandam destinata, manet intra lineam & speciem rerum mobilium, quarum alienatio & distractio solemnitates Canonicas non desiderat.

6 genere promissi vel debiti, hinc est, quòd pecunia in usu & commutationibus humanis respectu creditoris pro re incorporali potissimum habeatur, & non ut corpus, verum ut sola & abstracta quantitas (quæ quoad materiam auri argenteive indifferens est) spectetur: genus enim certo corpore non constat. Sed verò, si possessorem vel dominium pecuniæ respicias, eamque certò locò repositam consideres, illa non jam genus, sed speciem facit, atque corporalis est, eritque talis etiam respectu creditoris tunc saltem, quando debitor facit actualem solutionem, in quo actu quantitatem, in genere antea debitam, nunc ad certas species contractam, præstat, & cum necesse habeat, nummorum, adeoque certorum corporum, dominium in creditorem transferre, eatenus etiam substantiæ seu corporis habetur ratio.

2 Equidem, qui contrariæ sunt opinionis, fundant se in textu in l. origo 1. in pr. ff. de Contrab. empt. ubi de pecunia dicitur, quòd usum dominiumque non tam ex substantia præbeat, quam ex quantitate; sicque inferri videtur, pecuniam ceteri jure rerum incorporalium, quæ suam denominationem accipiunt ex obiecto, ad quod destinantur. Sed hoc fundamentum cit. l. jam eversum; dictaque l. 1. in pr. cum Clariss. D. Herz in noviss. & præclariss. tr. de Beato Civis p. 1. cap. 4. §. 1. num. 5. ulteriori explanatione illustrata est, quòd pecunia dici possit etiam magis à quantitate præbere usum & dominium, non tamen sine materia seu corpore; dum enim nummorum dominium Paulus Jctus in d. l. ad-

7 Dices: saltem in eo casu, quò Prælati antecessor notabilem pecuniarum summam in tuto loco reposuit, ea intentione & conditione, ut applicetur ad emendum prædium, absque solemnitatibus Canonicis illas pecunias distrahi non posse; cum etiam pecuniæ minorennium, ad ejusmodi emptorem destinata, absque decreto in alios usus expendi nequeant l. quid ergo 3. §. 6. ff. de Contr. tut. & ut. act. junctâ l. à Divo Pio 15. §. ult. ff. de Re jud.

3 struit, etiam corpus respexit: quia verò omnis usus omnisque utilitas hujus domini nummarii non principaliter in materia auri argenteive, sed in adnumeratione, quæ fit secundum quantitatem valoris, à Lege publica impositi, consistit, idcirco subtili ratione voluit illud distinguere à dominio auri vel argenti non signati, rei quoque fungibilis, quæ tamen aliam quantitatem, in pondere scilicet consistentem, habens, merx, non pretium est.

8 Resp. Prælatum antecessorem nec legem nec conditionem successori præscribere posse, in quem finem erogare debeat pecunias, ex sua administratione relictas: quippe cum successor in Prælatura hæres sui prædecessoris haud sit, neque titulum ab eo habeat, sed ab electione, nominatione, collatione &c.

4 struit, etiam corpus respexit: quia verò omnis usus omnisque utilitas hujus domini nummarii non principaliter in materia auri argenteive, sed in adnumeratione, quæ fit secundum quantitatem valoris, à Lege publica impositi, consistit, idcirco subtili ratione voluit illud distinguere à dominio auri vel argenti non signati, rei quoque fungibilis, quæ tamen aliam quantitatem, in pondere scilicet consistentem, habens, merx, non pretium est.

5 Cum itaque, pergit laud. D. Herz, nummi juxta hunc Jctum inventi sint, ut commerciorum difficultatibus subveniant, idque insigniter præsentent solâ suâ quantitate, seu in P. Schwier Supplem. Jurispr. Canonico-Civ. X NI-

9 Nihil refragante d. l. quid ergo 3. §. 6. aut l. à Divo Pio 15. §. ult. præterquam enim, quod diversimodè hi textus exponantur, magna est discrepantia inter Prælatum & tutorem, dum ille largiorem & plenior, hic strictam & valde limitatam potestatem habet, tene-

turque etiam invitus pecuniam, et si specialiter ad hoc destinata non fuerit, in comparationem prædiorum, si ita exegerit utilitas pupilli, collocare l. tutor 7. §. 3. ff. de Administrat. & pericul. tutor.

QUÆSTIO II.

An actiones personales inter res mobiles recenseri, & liberè alienari possint?

10 Dixi in hoc cap. num. 17. actiones æstimari ex objecto, easque, quæ tendunt ad res immobiles petendas, rebus immobilibus accenseri. Quod quidem contradictionem non patitur in actionibus realibus, sed tantum in personalibus, quas Joannes Voëtius ad tit. ff. de R. D. num. 21. simpliciter refert

11 inter res mobiles: tum quia per illas non semper res ipsa, sed frequenter ejus usus duntaxat, aut implementum facti personalis

12 exigitur: tum quia actio personalis passivè solam debitoris personam afficit, & sic à persona, quæ mobilis est, suoque arbitratu domicilium mutare potest, mobilis censeri

13 debet: tum quia in ordine ad liberationem ab onere satisfaciendi non censetur mobilia possidere, qui tantum personalem fundi petitionem habet l. sciendum 15. §. 4. ff. Qui satis dare cog.

14 Clariss. D. Herz cit. l. num. 8. existimat, Voëtio quoad illas actiones personales, quæ obligationem ad factum quoddam supponunt, deterreri posse: cum id transitorium sit, aut primò perficiendum; adeoque in rerum

15 natura non existat. At, si actio personalis tendat ad rem immobilem petendam, non potest non ut res immobilis à suo objecto considerari: cum enim in l. is qui 15. ff. de R. F. dicatur, eum, qui actionem habet, ipsam rem habere videri, utique actio personalis, habens pro objecto rem immobilem,

debet & ipsa immobilis reputari, non quidem in rei veritate, sed juris fictione & censura; sicut usufructus & servitutes reales, licet sint res incorporales, ex prædio, in quo constitutæ nascuntur, rebus corporalibus & immobilibus ex juris fictione & censura adscribuntur.

Quæ distinctione supposita, non obest prima ratio Voëtio; uti nec obest secunda, dum actio personalis quoad præsens negotium non denominatur ab objecto immediato, seu persona, sed à mediato, seu re immobili, quam creditor seu petitor juris intellectu jam habere videtur d. l. is qui 15. & l. id

apud 143. ff. de V. S. Neque etiam obest tertia: quia in satisfactione non respicitur ad juris fictionem, sed ad veritatem & rem ipsam: qua de causa eum quoque, qui tantum usufructum habet, possessorem non esse, Ulpianus scripsit in d. l. sciendum 15. §. 1. ff. Qui satisfacere cog.

Conficitur exinde, Prælatum Ecclesiasticum, qui, numeratò pretiò, emit fundum, necdum sibi traditum, non posse suam actionem personalem ex empto, prætermittis solennitatibus, alienare; ex eo etiam præcipuè, quòd Ecclesiæ aliisque pia loca dominium rei emptæ citra traditionem ipsò jure consequantur l. ut inter 23. in pr. & §. 1. Cod. de SS. Eccles.

QUÆSTIO III.

Utrum S. Pontifex in alienatione rerum, ad Ecclesiam Romanam spectantium, teneatur adhibere consilium aut consensum Cardinalium?

19 Symmachus Papa, qui sedit Romæ Anno 499. in cap. non liceat 20. XII. q. 2. constituit, quòd non liceat Papa prædium Ecclesiæ alienare aliquò modò pro aliqua necessitate, nec in usufructum dare, nisi tantummodò domos, quæ in quibuslibet urbibus non modica impensa sustentantur. Renovavit & extendit hanc constitutionem Gregorius IX. in Bulla, quæ incipit: Rex excelsus, datà die 16. Januarii. 1234. ad quæcunque bona patrimonialia Ecclesiæ Romanæ, ut alienatio non valeat, nisi concurrat S. R. E. Cardinalium consilium & consensus.

20 Contra has constitutiones, uti differit in formalibus Eminentiss. Petra tom. 2. ad Const. Apost. pag. 529. n. 15. insurgit viva & conve-

niens ratio, quòd nullò modò potuerint successores Pontifices cogere, & comprehendere: cum Papa sit solutus legibus, nec par in parem habeat imperium, ut præcisè fuit dictum ab Innocentio III. in cap. innovavit 20. de Elect. Bonif. VIII. in cap. ult. de Rescript. in 6. ubi Glossa verb. judicamus & c. Fagnanus in cap. ex parte de Feud. n. 23. & seqq. & in cap. omnis de Pœnit. & remiss. n. 25. & in cap. omnium 1. de Const. n. 60. Solent namque hujusmodi Leges quoad successores Pontifices importare consilium, ut in his terminis tradit Card. de Luca in Annot. ad disc. 4. de Feud. n. 1. & 2. & generaliter in Relat. Cur. Rom. disc. 2. num. 30. Plura videri poterunt apud cit. Petram in num. seqq.

PARS III. DE JURIBUS ECCLESIASTICIS.

CAPUT I.

De Juribus Episcopalibus.

SUMMARIUM.

1. Exemptio à Jurisdictione Episcopali debet probari. 2. Notatur varietas exemptionis. 3. Acquiritur privilegio aut prescriptione. 4. & seqq. Examinatur privilegium & ejus operatio. 9. & seqq. Disquiritur, qualis debeat esse prescriptio. 13. & seqq. Episcopis incumbit visitatio diocesis. 16. & seqq. Debent etiam visitare limina. 22. & seqq. Possunt

exigere subsidium charitativum, si redditus non sint abundantes. 24. Licet habeant bona patrimonialia. 25. Tenentur ad illam Clericis beneficiati, gaudentes sustentatione congrua. 26. & seqq. Deducunt de pensionibus suarum ratam. 28. & seqq. Quid sit quantitas moderata? 30. & seqq. Exponitur Extravag. vas electionis de Censib.

QUÆSTIO I.

Qualiter acquiratur exemptio à Jurisdictione Episcopi?

1 Jurisdictio Episcopalis tam excelsa, diffusa, & ampla est, ut ex Juris fortissima præsumptione & assistentia comprehendat omnes personas & loca, quæ intra fines diocesis existunt, nisi ex adverso probetur exemptio, veluti patet ex hoc cap. num. 3.

2 Ista exemptio duplex est, passiva & activa; & activa rursus bifaria, propria & impropria, prout jam supra ad lib. 1. tract. 5. cap. 6. à num. 13. de Prælatorum, Episcopò inferiorum, Jurisdictione explicatum est.

3 Qualescunque autem sit exemptio, illa acquiritur vel privilegio, vel prescriptione juxta cap. cum dilectus 8. in fine de Religios. dom. cap. cum persona 7. de Privileg. in 6.

4 Quod attinet privilegium, illius verba, & clausulæ comprimis examinari debent, ut constet, an & qualis exemptio fuerit concessa per cap. si Papa 10. d. 1. in 6.

5 Nam, si S. Pontifex solummodò aliquam Ecclesiam aut locum Religiosum vel Monasterium sub protectione & defensione Sedis Apostolicæ recipiat, aut personas aliquas in filios assumat, nulla exinde convincitur exemptio d. cap. si Papa 10. cap. ex parte 18. X. de Privileg. sicut alias protectio vel tutela nihil habet cum Jurisdictione commune. Josephus de Prosperis in tr. de

6 Territor. separ. quest. 2. num. 5. & seqq. Si verò dicatur in privilegio, quòd v. g. Ecclesia sit exempta, aut juris Beati Petri existat, seu ad jus & proprietatem Romanæ Ecclesiæ pertineat, aut sit libera, vel in recognitionem libertatis annum censum Pontifici solvat; vel quòd Episcopus non audeat ibi Cathedralam collocare, aut imperandi potestatem exercere, passiva exemptio abundè nascitur fuisse concessa. d. cap. si Papa 10. Eminentiss. Petra ad Const. Apost. 10. 2. pag. 136. num. 41. & seqq. Ad exemptionem acti-

vam & propriam cum vera qualitate nullius non sufficiunt qualiacunque verba, sed requiruntur ita prægnantia, ut nullam dubitationem admittant; puta si solvatur territorium Episcopi, & concedatur Prælato inferiori omnimoda & ordinaria Jurisdictio in Ecclesiis & ejus membra ac populum cum assignatione finium. Card. de Luca de Jurisdictione disc. 1. num. 12. Card. Petra d. l. pag. 137. num. 46. Fagnanus ad cit. cap. cum dilectus de Religios. dom. num. 21. & 23. Josephus de Prosperis cit. quest. 2. num. 18. ubi testatur, hanc semper constantem & conformem fuisse opinionem Rotæ. Alioquin, nisi hi aut similes adeò importantes termini reperiantur, licet Prælato omnia Jura Episcopalia tribuantur, erit exemptio solum activa impropria. Petra d. l. pag. 139. num. 50. Fagnanus in cap. nullus de Paroch. num. 40. & seqq. Rota in recent. p. 1. decis. 324. num. 7. & p. 11. decis. 373. n. 21. & in Firmata 17. Martii 1702. §. 13. coram D. Molinas Decano.

Deveniendò ad prescriptionem, omninò certum est, quòd exemptio passiva prescribi possit 40. annorum spatìò cum titulo colorato juxta cap. cum persona 7. de Privileg. in 6. Imò etiam solus lapsus 40. annorum ex deductis per Petram cit. l. pag. 141. num. 60. & seqq. & tom. 1. pag. 362. n. 42. & seqq. sufficere videtur ad acquirendam exemptionem activam impropriam quoad aliquos actus Jurisdictionis Episcopalis; dummodò illis non specialiter & vehementer resistat Jus, uti resistit Concilium Tridentinum sess. 24. de Reform. cap. 20. §. adhas & c. quoad cognitionem matrimonialium & criminalium, & multò magis in sess. 23. de Reformat. cap. 15. quoad facultatem approbandi Confessarios, ubi nequidem titulus cum quadraginta annis prescriptio-